

Burka Aliona. Insurance payments to victims of accidents at work or occupational diseases of a stable disability. - 2018 p. 36-39.

04
/ 18

ReOS

Recht der Osteuropäischen Staaten

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS) –
scientific journal of legal sciences founded
by University of Göttingen (Germany)
with the purpose of knowledge sharing between
Western and Eastern Europe.

Publisher:

Doctor of Juridical Sciences, Professor Thomas Mann, Institute of Public Law,
Administrative Law Department, University of Göttingen.

Editorial board:

Dr. jur. **Bernhard Schloer** – Übersetzung der Zusammenfassung München
Bastian Lorenz – Layout, Bearbeitung & Druck

Partners

Netzwerk Ost-West

Rechtsdialog.org

www.ReOS.uni-goettingen.de

04/2018

ISSN 2199-6245

ReOS 04 / 2018

Inhaltsverzeichnis

Models of acquisition right to housing <i>Avramova Olga</i>	6
Specifics of criminal-legal counteracting the criminal use of authority by officials in Germany, France and Ukraine <i>Andrieshin Vladislav</i>	11
The experience of the publication of normative legal acts in the Republic of France and the Federal Republic of Germany <i>Andrusiv Liudmyla</i>	16
Purpose, objectives, tasks and functions of legal liability for offenses in the criminal process <i>Andrushko Oleksandr</i>	21
Features of administrative regulation of the public authorities' activity in the context of decentralization <i>Bashtannyk Alla</i>	26
Creation of a methodology for maritime delimitation as a consequence of the jurisprudence of the International Court of Justice <i>Boyko Inna</i>	31
Insurance payments to victims of accidents at work or occupational diseases at a stable disability <i>Burka Aliona</i>	36
Dispute resolution proceedings in Ukraine <i>Vasylyna Nataliia</i>	40
Theoretical and practical aspects of a civil lawsuit in criminal proceedings <i>Vernydubov Ivan, Belikova Svitlana</i>	44
Geography of mercenarily-violent juvenile delinquency in the South region of Ukraine <i>Nina Veteva</i>	49
Forms of protection of housing and property rights of children in Ukraine <i>Vynohradov Denys</i>	53
The system of currency regulation in Ukraine: tendencies of the development within modern conditions <i>Gvozdiy Valentyn</i>	59
Legal status of persons authorized to carry out state control over compliance with the legislation on food products <i>Hodiak Andrii</i>	62
Regulatory and organizational principles of land reform in the conditions of decentralization of power (experience of Ukraine and Germany) <i>Goshtinar Svetlana</i>	67
The parties to the contract of commercial representation <i>Hrabovyi Oleksandr</i>	72
Some issues of legitimacy of judge's discretion in restoring the limitation period <i>Guivan Petro</i>	76
Prosecutor in a consolidated executive proceeding <i>Dragan Olena</i>	81
Implementating the "three-component test" taking into account the latest anthology of the legal opinion on public property <i>Zadyraka Nataliia</i>	86

Insurance payments to victims of accidents at work or occupational diseases at a stable disability

Burka Aliona

*Postgraduate Student at V. M. Koretsky Institute of State and Law
of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine*

In Ukraine, all insured people who have suffered from accidents at work or occupational diseases are entitled to insurance payments. The entire list of insurance payments is defined in the Law of Ukraine "On Compulsory State Social Insurance". Usually, the type of insurance payment to which the insured person (members of their family) has the right depends on the consequences of an accident or occupational disease: temporary disability, permanent disability, the death of a person.

In case of confirmation of a person's permanent disability, the person has the right to monthly insurance payments and one-time assistance. The author emphasizes that the person can expect to receive a monthly payment in the amount equal to the salary she had until health damage only in case of defining the total loss of professional disability.

The article states that the amount of one-time assistance is determined according to the degree of loss of professional ability, based on the seventeen amounts of living wages for people able to work.

Having investigated the grounds and procedure for the implementation of monthly insurance payments and one-time assistance, the author comes to the conclusion that there is a need to introduce a number of amendments to the Law of Ukraine "On Compulsory State Social Insurance" and the Resolution No. 11 "On Approval of the Procedure for Appointment, Transfer, and Conduct of Insurance payments", namely: 1) to determine the cases when the previously assigned amount of monthly insurance payment is subject to reduction; 2) to provide the person with the right to supplement the received one-time assistance in case of deterioration of their health as a result of previously acquired injury or occupational disease; 3) while determining the exact percentage to be reduced in the amount of one-time assistance (in the case of confirmation of the wrongful conduct of the victim) to take into account the criteria proposed by the author; 4) to take into account the fault of the victim not only while determining the amount of one-time assistance but also in the implementation of other types of insurance payments.

Страхові виплати потерпілим особам від нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання в разі стійкої втрати працездатності

Бурка Альона Валентинівна

аспірант

Інституту держави та права імені В. М. Корецького Національної академії наук України, Україна

Вступ

Нещасні випадки на виробництві чи професійні захворювання ніколи не проходять безслідно для застрахованої особи. Основними наслідками в разі настання вищезазначених страхових випадків є: тимчасова втрата працездатності, стійка (постійна) втрата працездатності, смерть особи. У залежності від того, який вид втрати працездатності встановлений в особи, вона має право на отримання відповідних видів страхових виплат – грошових сум, які Фонд соціального страхування (далі – Фонд) виплачує застрахованій особі, особам, які мають на це право (незалежно від того, відбулося страхування в обов'язковому порядку чи на добровільній основі). Перелік видів страхових виплат визначений у статті 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»¹ (далі – Закон № 1105).

¹ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення 30.11.2018).

Основними видами страхових виплат, на які може розраховувати потерпіла особа в разі встановлення медико-соціально-експертною комісією (далі – МСЕК) стійкої втрати професійної працездатності є щомісячні страхові виплати та одноразова допомога. Кожен із цих видів страхових виплат має свої особливості та прогалини в нормативно-правовому регулюванні, що й зумовлює необхідність в їх детальному правовому аналізі.

Отже, з огляду на вищевикладене, метою статті є дослідження підстав, порядку надання щомісячних страхових виплат та одноразової допомоги потерпілим особам зі стійкою втратою працездатності.

Виклад основного матеріалу

Одним із найпоширеніших видів страхових виплат є щомісячні страхові виплати. Сума щомісячної страхової виплати встановлюється відповідно до ступеня втрати професійної працездатності та середньомісячного заробітку, який потерпілий мав

до ушкодження здоров'я. На законодавчому рівні передбачені максимальний (десять розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб) та мінімальний (прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб) розміри щомісячної страхової виплати². Такі межі було визначено на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03 жовтня 2017 року № 2148-VIII³. До внесення змін максимальний розмір щомісячної страхової виплати не повинен був перевищувати середньомісячного заробітку, що потерпілий мав до ушкодження здоров'я. Щодо мінімальних меж, то вони взагалі були відсутні⁴. Щомісячна страхова виплата проводиться протягом строку, на який МСЕК встановлено стійку втрату професійної працездатності⁵.

Отже, якщо для визначення суми щомісячної страхової виплати береться до уваги розмір заробітної плати потерпілого, яку потерпілий мав до ушкодження здоров'я, та ступінь втрати професійної працездатності, яка визначається МСЕК у відповідних відсотках, то звідси випливає, що потерпілий може розраховувати на отримання страхового відшкодування в розмірі, що дорівнює заробітній платі, яку він мав до ушкодження здоров'я, лише у випадку встановлення стовідсоткової втрати професійної працездатності. В іншому разі сума щомісячної страхової виплати буде меншою від розміру попереднього заробітку.

Після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 06 грудня 2016 року № 1774 було внесено зміни до Закону України № 1105, а саме – відновлено перерахунок сум щомісячних страхових виплат (що був призупинений з 01 січня 2015 року⁶), а також встановлено з 1 січня 2017 року розмір щомісячної страхової виплати потерпілим, в яких цей розмір менший від розміру мінімальної заробітної плати у перерахунку на сто відсотків втрати працездатності, на рівні розміру мінімальної заробітної плати,

встановленої законом на 1 грудня 2016 року з урахуванням ступеня втрати працездатності. Дія цього пункту застосовується до потерпілих, які мають право на щомісячні страхові виплати станом на 1 січня 2017 року.

Починаючи з 01 січня 2018 року, відповідно до Постанови КМУ від 27 грудня 2017 року № 1053 «Про перерахування розміру страхових виплат потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, та членам їх сімей»⁷ передбачається збільшення розміру страхових виплат унаслідок перерахування за коефіцієнтом 1,2 (що становить двадцять відсотків).

У Законі України № 1105 (ч. 1 ст. 42) вказано, що внаслідок перерахування максимальний розмір щомісячної страхової виплати не повинен і надалі перевищувати десяти розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб. У свою чергу визначена раніше сума щомісячної страхової виплати зменшенню не підлягає⁸. Розглянемо останнє положення більш детально. Заборона зменшення раніше встановленого розміру щомісячної страхової виплати відіграє позитивну роль для потерпілого, надаючи йому, таким чином, додаткові гарантії щодо його соціального забезпечення, і спрямована на недопущення погіршення його матеріального становища в майбутньому (окрім тих випадків, коли визначення розміру щомісячної страхової виплати відбулося на підставі неправдивих відомостей тощо). Проте, якщо розглядати, до прикладу, таку підставу перерахунку розміру виплати, як зміну ступеня втрати професійної працездатності, то з положень Закону випливає таке: якщо у потерпілого стан здоров'я покращився, а ступінь втрати працездатності, відповідно, зменшився, то розмір виплати все одно не буде зменшено. Така ситуація, вочевидь, також є неправомірною, тому, на нашу думку, п. 2 ч. 2 статті 37 Закону України № 1105 потребує уточнення.

Починаючи з 2015 року, в Законі України № 1105 передбачено право потерпілої особи замінити щомісячну страхову виплату на одноразову допомогу в тому випадку, якщо встановлений потерпілому ступінь втрати працездатності є невеликим⁹. Умови та порядок заміни щомісячної

² Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення 30.11.2018).

³ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій: Закон України від 03 жовтня 2017 року № 2148-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2148-19/page> (дата звернення 25.12.2018).

⁴ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV року в редакції від 01 січня 2017 року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1105-14/ed20170101/page2> (дата звернення 29.11.2018).

⁵ Про затвердження Порядку призначення, перерахування та проведення страхових виплат: Постанова Правління Фонду соціального страхування України від 19 липня 2018 року № 11 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011890-18> (дата звернення 25.01.2019).

⁶ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 06 грудня 2016 року № 1774-VIII року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1774-19> (дата звернення 11.01.2019).

⁷ Про перерахування розміру страхових виплат потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, та членам їх сімей: Постанова КМУ від 27 грудня 2017 року № 1053 року. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-pererahuvannya-rozmiru-strahovih-viplat-poterpilim-vid-neshasnogo-vipadku-na-virobnictvi-ta-profesijnogo-z> (дата звернення 18.12.2018).

⁸ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення 30.11.2018).

⁹ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення 30.11.2018).

страхової виплати одноразовою допомогою було визначено лише у 2018 році, із прийняттям постанови Фонду № 11¹⁰.

Окрім щомісячної страхової виплати, в разі стійкої втрати працездатності, потерпіла особа має право і на одноразову допомогу. Розмір допомоги визначається відповідно до ступеня втрати професійної працездатності, виходячи із сімнадцяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день настання права потерпілого на страхову виплату.

До 2015 року в ч. 2 статті 34 Закону України № 1105 в редакції від 03 серпня 2014 року розмір страхової виплати в разі стійкої втрати працездатності не міг перевищувати чотирикратного розміру граничної суми заробітної плати (доходу), з якої справляються внески до Фонду, на час настання права потерпілого на страхову виплату¹¹. Якби станом натепер дана норма продовжували діяти, то максимальний та мінімальний розміри страхових виплат у випадку встановлення стійкої втрати працездатності мали би дещо інші межі. Проведемо деякі розрахунки.

Станом на 2019 рік (відповідно до пункту 4 статті 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»¹²) максимальна величина бази нарахування єдиного внеску (ЄСВ) дорівнює п'ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом. Якщо мінімальна заробітна плата становить 4173,00 гривень, то максимальна величина бази нарахування ЄСВ дорівнює 62 595,00 гривень (4173,00 x 15). Звідси чотирикратний розмір граничної суми заробітної плати (доходу), з якої справляються внески до Фонду, становить 250 380,00 гривень (62 595,00 x 4). Нині ж Закон України «Про державний бюджет України на 2019 рік»¹³ встановлює (станом на 2019 рік з 1 січня) прожитковий мінімум для працездатних осіб – 1921 гривень; $17 \times 1921 = 32657$ грн. Тобто якби станом натепер продовжували діяти норми щодо розміру одноразової допомоги за стійкої втрати працездатності, що діяли станом на 2014 рік, то розмір останньої міг бути значно більшим у порівнянні з нинішнім.

Як бачимо, внесення змін у 2015 році щодо максимального розміру одноразової страхової виплати у

випадку встановлення стійкої втрати працездатності аж ніяк не сприяє підвищенню рівня матеріального забезпечення потерпілого.

Якщо по сплину часу в потерпілого буде зафіксоване погіршення здоров'я внаслідок раніше одержаного каліцтва або професійного захворювання, що супроводжуватиметься встановленням МСЕК вищого ступеня стійкої втрати професійної працездатності відносно попереднього обстеження, то чергова одноразова допомога потерпілому не призначається¹⁴. Проте ми вважаємо, що в цьому випадку є вагома підстава для отримання доплати до раніше отриманої допомоги, розмір якої буде залежати від збільшення відсотка непрацездатності.

Якщо під час подальших обстежень МСЕК потерпілому буде встановлено інший, вищий ступінь втрати стійкої професійної працездатності з урахуванням уже іншої професійної хвороби або іншого каліцтва, то одноразова допомога буде виплачуватися¹⁵.

На відміну від інших страхових виплат, на розмір одноразової допомоги впливає ще наявність чи відсутність у діяч потерпілого ознак порушення ним нормативно-правових актів про охорону праці (цей факт має бути встановлений комісією з розслідування нещасного випадку чи професійного захворювання). Якщо мало місце порушення працівником нормативних актів з охорони праці, то розмір одноразової допомоги зменшується на підставі висновку комісії, але не більш як на п'ятдесят відсотків. Із Постанови Фонду № 11 випливає, що перелік можливих правопорушень (зазначених у ній) носить вичерпний характер, а тому вчинення правопорушення, що не належить до переліку, означає: факт їх вчинення не повинен братися до уваги під час розгляду питання щодо визначення розміру одноразової допомоги.

Необхідно також звернути увагу на те, що відсоток, на який розмір одноразової допомоги підлягає зменшенню, не є точно визначеним, оскільки в Постанові встановлено лише крайню його межу, перевищення якої не допускається (зменшення до сорока, п'ятидесяти відсотків). Точний відсоток, на який буде зменшено розмір одноразової допомоги, визначається рішенням комісії з питань охорони праці підприємства, а в разі, якщо вона не створена, рішенням комісії з питань вирішення спорів при робочих органах виконавчої дирекції Фонду. Якщо працівник не згоден із рішенням комісії, він у будь-якому випадку має право його оскаржити до комісії Фонду соціального страхування України, а рішення останньої – до правління Фонду. Рішення

¹⁰ Про затвердження Порядку призначення, перерахування та проведення страхових виплат: Постанова Правління Фонду соціального страхування України від 19 липня 2018 року № 11 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011890-18> (дата звернення 25.12.2018).

¹¹ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV року в редакції від 03 серпня 2014 року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1105-14/ed20140803> (дата звернення 03.11.2018).

¹² Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08 липня 2010 року № 2464-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page> (дата звернення 03.11.2018).

¹³ Про державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23 листопада 2018 року № 2629-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19> (дата звернення 30.11.2018).

¹⁴ Про затвердження Порядку призначення, перерахування та проведення страхових виплат: Постанова Правління Фонду соціального страхування України від 19 липня 2018 року № 11 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011890-18> (дата звернення 25.12.2018).

¹⁵ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення 03.11.2018).

комісії можуть бути також оскаржені й у судовому порядку¹⁶.

Ми вважаємо, що така позиція законодавця щодо зменшення саме розміру одноразової допомоги у випадку встановлення стійкої втрати працездатності є необґрунтованою, оскільки на тих же підставах можна і передбачити зменшення розміру щомісячних страхових виплат, одноразової допомоги у зв'язку зі смертю потерпілого тощо. Проте врахування факту вини потерпілого здійснюється чомусь лише під час визначення розміру одноразової допомоги в разі стійкої втрати працездатності. Така ситуація, на наш погляд, є неправомірною, оскільки врахування вини потерпілого має здійснюватися під час визначення розміру всіх видів страхових виплат, а не у вибіркового порядку.

Висновки

Дослідивши підстави та порядок отримання потерпілими особами щомісячних страхових виплат та одноразової допомоги в разі стійкої втрати працездатності, ми дійшли таких висновків:

1. Існує необхідність внести зміни до п. 2 ч. 2 статті 37 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та викласти його в такій редакції: «Визначена раніше сума щомісячної страхової виплати зменшенню не підлягає, за винятком тих випадків, коли потерпілому встановлено нижчий ступінь втрати працездатності, або мали місце зміни в сім'ї померлого, в результаті яких кількість непрацездатних осіб (чи працездатних осіб), що мали право на утримання, зменшилась».

2. Потерпіла особа повинна мати право на доплату до раніше одержаної одноразової допомоги у випадку погіршення її здоров'я внаслідок раніше одержаного каліцтва або професійного захворювання в разі встановлення МСЕК вищого ступеня стійкої втрати працездатності. Тому пропонуємо викласти

пункт 3.3.2 постанови Фонду № 11 у такій редакції: «У разі погіршення здоров'я потерпілого внаслідок раніше одержаного каліцтва або професійного захворювання, пов'язаних з виконанням трудових обов'язків, у разі встановлення йому МСЕК вищого ступеня стійкої втрати працездатності відносно попереднього обстеження, потерпілий має право на доплату до попередньо призначеної одноразової допомоги відповідно до відсотка, на який збільшено ступінь втрати працездатності, по відношенню до попереднього обстеження МСЕК. При цьому чергова одноразова допомога не призначається».

3. Пропонуємо скасувати в пункті 3.3.3. постанови Фонду № 11 словосполучення «виходячи з таких критеріїв» та замінити його на словосполучення «враховуючи вид правопорушення, який вчинив працівник», а також доповнити пункт 3.3.3 критеріями, які повинні враховуватися для визначення точного відсотка, на який буде зменшено розмір допомоги, та викласти пункт 3.3.3 у такій редакції: «Відсоток зменшення розміру одноразової допомоги визначається рішенням комісії з питань охорони праці підприємства, а якщо вона не створена, – комісії з питань вирішення спорів при управлінні Фонду, враховуючи вид правопорушення, який вчинив працівник».

Точний відсоток, на який буде зменшено розмір допомоги, визначається комісією з питань охорони праці підприємства, а якщо вона не створена, – комісії з питань вирішення спорів при управлінні Фонду, з урахуванням таких критеріїв: форми вини: умисел, необережність; обставин вчинення правопорушення; матеріального становища потерпілого; наявності утриманців та їх кількості; встановленого МСЕК відсотка втрати працездатності».

4. Врахування факту вини потерпілого здійснюється чомусь лише під час визначення розміру одноразової допомоги в разі стійкої втрати працездатності. Така ситуація, на наш погляд, є неправомірною, оскільки якщо має місце врахування вини потерпілого, то воно повинно здійснюватися під час визначення розміру всіх видів страхових виплат чи хоча б по відношенню до страхових виплат, що носять одноразовий характер, а не у вибіркового порядку.

¹⁶ Про затвердження Положення про спеціальну комісію Фонду соціального страхування України з питань вирішення спорів: Постанова Правління Фонду соціального страхування України від 12 вересня 2017 року № 45 / Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/949813.jsessionid=413D549EBA54A5BFD5F780C33024E3E3> (дата звернення: 03.11.2018).